

OBSAH

PŘEDMLUVA	13
VĚTA (P. Karlík)	15
ÚVOD	17
VĚTA A VÝPOVĚĎ	20
RÁMCOVÁ CHARAKTERISTIKA VĚTY	20
RÁMCOVÁ CHARAKTERISTIKA VÝPOVĚDI	21
STRUKTURA VĚTY	23
JÁDRO VĚTY	26
Predikátory a aktanty	27
Sémantická klasifikace predikátorů	30
Rodiny predikátorů	36
Sémantické role aktantů	38
Sémantická stránka větných struktur	41
Syntaktické chování predikátorů ve funkci přísudku	45
Syntaktická valence a komplementy	45
Nekonstitutivní větné členy (adjunktý)	55
Atribut	56
TYPOLÓGIE ELEMENTÁRNÍCH	
VĚTNÝCH STRUKTUR	57
IDENTITA	58
Typ mikrosituace „někdo/něco je/není někdo/něco“ ..	58
EXISTENCE	58
Typ mikrosituace „někdo/něco existuje/neexistuje“	58
Typ mikrosituace „někdo/něco vzniká/zaniká“	60
Typ mikrosituace „někdo/něco způsobuje, aby někdo/něco vznikl(o)/zanikl(o)“	60
VLASTNOSTI	61
Typ mikrosituace „někdo/něco má/nemá nějakou vlastnost“	61
Vlastnosti vyjádřené klasifikací	61
Vlastnosti vyjádřené kvalifikací	66
Vlastnosti vyjádřené kvantifikací	78
Typ mikrosituace „někdo/něco se stává někým/ nějakým“	78
Typ mikrosituace „někdo/něco způsobuje, aby se někdo/něco stal(o) někým/nějakým“	80
Stavy okolního prostředí	81
Typ mikrosituace „někde je nějak“	81
Typ mikrosituace „někde se udělalo nějak“	83

Typ mikrosituace „někdo/něco způsobuje, aby se udělalo nějak“	83
Časové stavy	83
Typ mikrosituace „někdy je nějaký čas“	83
Psychosomatické stavy	85
Typ mikrosituace „někomu je nějak“	85
Typ mikrosituace „někomu se dělá nějak“	86
Typ mikrosituace „někdo/něco způsobuje, aby se někomu udělalo nějak“	86
PŘINÁLEŽITOST	87
Objektová přináležitost	87
Typ mikrosituace „někdo/něco má/nemá někoho/něco“	87
Typ mikrosituace „někdo/něco dostává/pozbývá něco“	95
Typ mikrosituace „někdo způsobuje, aby někdo měl/neměl něco“	97
Mentální vlastnictví	100
Typ mikrosituace „někdo ví/neví něco“	100
Typ mikrosituace „někdo se dovídá/nedovídá něco“	102
Typ mikrosituace „někdo/něco způsobuje, aby někdo věděl/nevěděl něco“	104
POLOHA	111
Typ mikrosituace „někdo/něco je v nějaké poloze“	111
Typ mikrosituace „někdo/něco se dostává do nějaké polohy“	112
Typ mikrosituace „někdo/něco způsobuje, aby se někdo/něco dostal(o) do nějaké polohy“	112
LOKALIZACE	113
Lokalizace v prostoru	113
Typ mikrosituace „někdo/něco je/není někde“	113
Typ mikrosituace „někdo/něco se dostává/nedostává odněkud někam“	114
Typ mikrosituace „někdo/něco způsobuje, aby se někdo/něco dostal(o) odněkud někam“	117
Souvýskyť ve smyslu vztahu části a celku	119
Typ mikrosituace „něco se vyskytuje v něčem“	119
Typ mikrosituace „něco se dostává do souvýskyty/ze souvýskyty s něčím“	119
Typ mikrosituace „někdo/něco způsobuje, aby se něco dostalo do souvýskyty/ze souvýskyty s něčím“	120
Lokalizace v čase	121
Typ mikrosituace „někdo/něco je někdy“	121

KVANTITA	122
Typ mikrosituace „někdo/něco má nějakou kvantitu“	122
KORELACE	122
Typ mikrosituace „někdo/něco vyhovuje/nevhovuje někomu/něčemu“	122
Typ mikrosituace „někdo/něco se dostává do souladu s někým/něčím“	123
Typ mikrosituace „někdo/něco způsobuje, aby se někdo/něco dostal(o) do souladu s někým/něčím“	123
PROCESY	123
Typ mikrosituace „někdo dělá“	123
Typ mikrosituace „někdo/něco začíná/přestává něco dělat“	125
Typ mikrosituace „někdo/něco způsobuje, aby někdo/něco dělal(o) něco“	125
Základní literatura	126
HIERARCHIZACE VĚTNÉ PROPOZICE	132
DIATEZE SUBJEKTOVÉ	132
Diateze typu podmět : agens	133
Deagentizace agens – patiens	133
Deagentizace agens – recipient	138
Diateze typu podmět : kauzátor	140
Dekauzativizace kauzátor – patiens	141
Dekauzativizace kauzátor – recipient	144
Funkce subjektivních diatezí	144
Upozadování agentu	149
DIATEZE OBJEKTIVÉ	150
Základní literatura	151
VĚTY S VÝZNAMEM NUTNOSTI, MOŽNOSTI (SCHOPNOSTI) A ZÁMĚRU (M. Grepl)	153
VZTAH NUTNOSTI A MOŽNOSTI K ZÁMĚRU	155
VZTAH MEZI KATEGORIÍ NUTNOSTI A MOŽNOSTI	156
NEGACE MODÁLNÍCH VÝRAZŮ	157
VYJADŘOVÁNÍ NUTNOSTI	157
Hodnota nezbytnost	158
Hodnota očekávanost	159
Hodnoty záhodnost, žádoucnost, náležitost, vhodnost	160
VYJADŘOVÁNÍ MOŽNOSTI	161
Hodnota prostá (objektivní) možnost	161
Hodnota dovolení	162
Hodnota schopnost	163
VYJADŘOVÁNÍ ZÁMĚRU	165

Hodnota „mít úmysl“	165
Hodnota „mít zájem (přání)“	166
VĚTY ZÁPORNÉ	168
ZÁPOR MLUVNICKÝ	168
Vztah záporu mluvnického k slovnímu (lexikálnímu)	170
Funkce záporu	170
Oscilace mezi kladem a záporem	171
Vytčení	172
Negace výjimky	172
Ekvivalence kladu a záporu	173
Neutralizace kladu a záporu	173
Transpozice kladu a záporu	173
Základní literatura	173
NOMINÁLNÍ SKUPINA (P. Karlík)	175
Základní literatura	205
VĚTNÉ ČLENY	210
PŘÍSUDEK (PREDIKÁT)	210
Přísudek slovesný	211
Přísudek slovesně-jmenný	212
Spojení se slovesem <i>být</i>	212
Spojení s kategoriálním slovesem	222
KOMPLEMENTY	224
Aktantové komplementy	225
Podměťový komplement	225
Věty podmětové a bezpodměťové	232
Shoda podmětu s přísudkem	234
Předmětový komplement	237
Adverbiální komplement	252
Neaktantové komplementy	255
Způsobový a měrový komplement	255
Kopredikátový komplement	255
ADJUNKTY	257
Cirkumstantový adjunkt	258
Časoprostorová určení	261
Určení místa	261
Určení času	266
Způsobová a měrová určení	276
Určení způsobu	276
Určení míry a intenzity	279
Určení prostředku v širokém smyslu	283
Určení původu	284
Určení původce	285

Určení zřetele	286
Určení očekávaných, ale nenastalých okolností	289
Určení zamlžených okolností	290
Určení irelevantních okolností	290
Určení příčinná v širokém smyslu	291
Určení podmínky	291
Určení příčiny v užším smyslu	303
Určení důvodu	307
Určení účelu	307
Kopredikátový adjunkt	309
PŘÍVLASTEK	317
Přívlastek shodný	318
Přívlastek volný a těsný	321
Slovosledné postavení shodného přívlastku	323
Pořadí přívlastků v přívlastku postupně rozvíjejícím	325
Přívlastek neshodný	326
Základní literatura	330
VĚTNÉ ČLENY NĚKOLIKANÁSOBNÉ	333
POMĚR SLUČOVACÍ	339
POMĚR ODPOROVACÍ	340
POMĚR STUPŇOVACÍ	341
POMĚR ALTERNATIVNÍ	342
POMĚR NÁSLEDKOVÝ	343
VĚTNÉ ČLENY KOMPLEXNÍ (Přístavek)	345
VĚTNÉ ČLENY SLOŽENÉ	351
Základní literatura	352
SPOJOVÁNÍ VĚT	354
SPOJENÍ SOUVĚTNÉ	356
SPOJENÍ TEXTOVÉ	358
ZÁKLADNÍ TYPY SPOJENÍ SOUŘADNÉHO	359
Poměr slučovací	359
Poměr odporovací	362
Poměr konfrontační	366
Poměr stupňovací	367
Poměr alternativní	368
Poměr vysvětlovací	370
Tzv. SLOŽITÉ SOUVĚTÍ (M. Grepl)	371
Základní literatura	376

VÝPOVĚĎ (M. Grepl)	379
ÚVOD	381
KOMUNIKAČNÍ SITUACE (S)	382
ČLENĚNÍ (SEGMENTACE) VÝPOVĚDÍ	385
VÝPOVĚDNÍ MODIFIKACE	389
ELIPSA	390
SUBSTITUCE VEDLEJŠÍCH VĚT	393
PARCELACE	394
PŘEDSOUVÁNÍ	395
OSAMOSTATŇOVÁNÍ	396
Osamostatňování vedlejších vět	396
Osamostatňování infinitivních konstrukcí	398
Osamostatňování hlavních vět v postpozici	399
STAŽENÍ (KONTRAKCE) SOUVĚTNÝCH KONSTRUKCÍ	400
Stažené věty vedlejší	402
Partikulizace (zčásticování) hlavních vět	403
Partikulizace (zčásticování) vedlejších vět	405
Obohacování větných (souvětných) struktur	406
OPAKOVÁNÍ VÝRAZŮ	406
Základní literatura	409
VÝPOVĚĎ JAKO MLUVNÍ (ŘEČOVÝ) AKT	410
AKT REFERENČNÍ	411
Druhy reference	412
AKT PREDIKAČNÍ	415
Kategorie času	416
Aktuálnost a neaktuálnost	417
Transpozice časových forem	418
Kategorie modu	419
AKT KOMUNIKAČNÍHO ZÁMĚRU (AKT ILOKUČNÍ)	419
KOMUNIKAČNÍ (ILOKUČNÍ) FUNKCE VÝPOVĚDÍ (KF)	421
POČET KOMUNIKAČNÍCH FUNKCÍ VÝPOVĚDÍ	423
ZPŮSOBY CHARAKTERISTIKY (VYMEZOVÁNÍ)	
DÍLČÍCH KOMUNIKAČNÍCH FUNKCÍ VÝPOVĚDÍ	425
KLASIFIKACE KOMUNIKAČNÍCH FUNKCÍ VÝPOVĚDÍ	429
INDIKÁTORY KOMUNIKAČNÍCH (ILOKUČNÍCH)	
FUNKCÍ VÝPOVĚDÍ	433
VZTAH OBSAHU KE KOMUNIKAČNÍ FUNKCI VÝPOVĚDÍ	433
JAZYKOVÉ PROSTŘEDKY INDIKACE (SIGNALIZACE)	
KOMUNIKAČNÍCH FUNKCÍ	434
Explicitní performativní formule (EPF)	435
Komunikační výpovědní formy (KVF)	437
POROZUMĚNÍ, ÚSPĚŠNOST, ZDAŘILOST	446
JAZYKOVÁ INDIKACE KF ASERTIVNÍCH (TYP 1)	449

Nepřímé (indirektní) realizace funkcí	
asertivního typu	449
JAZYKOVÁ INDIKACE KF DIREKTIVNÍCH (TYP 2)	450
Základní možnosti jazykové realizace VÝZEV	451
Imperativ pro 3. osobu	453
Imperativ pasivní	454
Partikulizace imperativních forem	454
Frazeologizace imperativních forem	455
Jiné způsoby a prostředky jazykové indikace výzev	455
Specifické způsoby a formy indikace	
některých druhů výzev	455
Rozkaz/Příkaz	455
Návod, recept, instrukce	456
Povel	456
Prosba	456
Nabídka (pozdání)	458
Návrh	459
Rada. Doporučení	459
JAZYKOVÁ INDIKACE KF INTEROGATIVNÍCH (TYP 3)	460
Otázky zjišťovací (OZ)	460
Nepřímé způsoby realizace OZ	461
Otázky presumptivní (tag-questions)	462
Otázky deliberativní	463
Nepravé zjišťovací otázky	463
Otázky doplňovací (OD)	464
Postavení tázacích slov	465
Deliberativní OZ	465
Nepravé doplňovací otázky	465
Otázky opakované (antiotázky)	466
JAZYKOVÁ INDIKACE KF KOMISIVNÍCH (TYP 4)	466
JAZYKOVÁ INDIKACE KF PERMISIVNÍCH A KONCESIVNÍCH (TYP 5)	467
JAZYKOVÁ INDIKACE KF VAROVACÍCH (TYP 6)	471
JAZYKOVÁ INDIKACE KF EXPRESIVNÍCH A SATISFAKTIVNÍCH (TYP 7) ...	473
JAZYKOVÁ INDIKACE KF DEKLARATIVNÍCH (TYP 8)	476
Výpovědi bez obsahu	477
POSTOJE	479
POSTOJE JISTOTNĚ MODALITNÍ (EPISTEMICKÉ)	480
Cizí mínění	485
Naděje. Obava	486
POSTOJE PREFERENČNÍ	487
Postoje práci	487
Postoje ochoty	489
Postoje zájmu	489
POSTOJE HODNOTÍCÍ (EVALUATIVNÍ)	490

POSTOJE RYZE CITOVÉ (EMOCIONÁLNÍ)	491
KOMUNIKAČNÍ FUNKCE UJIŠŤOVÁNÍ	492
Základní literatura	492
AKTUÁLNÍ ČLENĚNÍ VÝPOVĚDI	495
PROSTŘEDKY AKTUÁLNÍHO ČLENĚNÍ VÝPOVĚDI	497
Slovosled	497
Úsekový předěl	498
Větný přízvuk (intonační centrum)	498
NĚKTERÉ SPECIFICKÉ POSTUPY AČ	499
Tzv. subjektivní pořadí (slovosled)	499
Vytýkací částice	500
Předsouvání východiskových a jádrových komponentů	501
Dodatkové zpřesňování (doplňování) jádrové složky	502
Opakování výrazů	502
Základní literatura	503